

tinat els primers lexicògrafs que el recolliren, a partir del Belv.: «*atrutinat*: arrastrado, vilis; denostado, envilecido; *atrutinar*, denostar, convitiari» i no tem particularment «*atrutinars*: envilecerse; vilescere, degenerare».⁷

Bé podria ser que en el *Torcimany* de L. d'Aversó tinguéssim ja, a la fi del S. XIV, una primera aparició escadussera del nostre mot mateix, com sigui que recull *atrotinat* en la llista de rimes en *-at* (§ 1585.37), sense definició, com cal esperar, i per tant sense seguretat; és curiós, i potser no mancat de valor significatiu, el fet que vagi com a últim exemple d'una llista bastant llarga de participis força adotzenats, només ell paraula rara, i després de *desemparat* (aquest, darrere *enamorat*), car també en diverses altres llistes de les seves s'observa que, almenys quan són mots poc corrents, van evocats en la seva memòria per alguna analogia de sentit amb el mot anterior: quan ja s'exhaurien els recursos del primer pla de la seva memòria, si insistia a voler enriquir una llista és natural que a última hora afegís un mot suscitat pel sentit del penúltim. No fóra inversemblant, doncs, que ací tinguéssim ja una aparició esporàdica d'un mot encara molt poc usat allavors, però amb un matís anàleg al que donen a *atrotinat* l'ex. citat de PCoromines, l'últim de Vayreda i, fins a cert punt, els usos valencians.

Tot això ens fa pensar, doncs, que en la creació d'*atrotinat* tingué col·laboració aquesta altra font, **atominat* 'baliga-balaga, barroer, home que obra grosserament', que aquest és un dels matisos que li reconeix el DAG.: «és un home molt *atrotinat*: grosser». Tanmateix no dubtem que la font màxima i primera es trobava més aviat de la banda de *trotar* i els seus derivats. Un doc. de 1382 porta «cum quinque roscinis, alias *trotins*» (trobat per AlCM en la *Misc. Puig i Cadafalch*, 37). Si poguéssim assegurar bé l'exactitud i caràcter usual d'aquest mot i amb el sentit de sinònim de 'rossí' que li atribueix, en aquella època, potser ja no hauríem de primflar més, car el rossí és per essència una bèstia batuda i malmesa, i *arrossinat* es diu justament amb valor ben paral·lel al de les persones i coses *atrotinades*: a penes amb la diferència de menor propagació enfora dels animals.

És convincent reconèixer-hi alhora un marge de col·laboració d'altres canals que s'escolen des de *trotar*: espt. pogué crear-se alhora un **atroterat* 'reduït o rebaixat al rang de *trotar*' («arrastrado», Belv.); «*trotar*: lacay», Carles Ros; els *troters* de la Cròn. de Muntaner, cap. 177, que corrien venent d'ací d'allà objectes a vil preu; la *trotera* i el *viltrotar* de l'Arxipreste de Hita, etc.; car la dissimilació havia de canviar-ho aviat en **atrotinat*; i ací venia en quart i ajuda el *trotí* mallorquí 'hàbit, costum' a consumir la identificació, car si a l'illa el nostre derivat no ha prosperat gaire, tanmateix el DAMen. va aconseguir-hi un «*atrotinar-sé*: acostumar-se, adondar-se; *atrotinador*: acostumador».

DERIV.: *Atrotinament* (Noller). *Atrotinadament* valencià.

¹ Comença amb raó rebutjant, com a infundada en sentit fonètic i semàntic la connexió que cercava Montoliu (*EstUnivCat*. VII, 17) amb ll. *trutina* 'balança'. A aquest deu remuntar-se també un *trotinare* «provocare» del glossari del *Cod. Cass.*, 439, puix que Loewe (*CGL* VII, 371) ho basa en «*rutinare*: probare» (en el fons, doncs, 'pesar, sospesar', alemany *probieren*). És clar que des d'ací cap avinguda semàntica no ens condueix cap a 'malmetre' i idees afins. — ² *ti* > *ei* pot ser fonètic espontani, i alhora provocat per *apetonat* > *apoçinat* (*tj* allà sona *ç pertot*), que vaig anotar allà, no sé si oït allí mateix — ³ *Xènies de Pitarra*, O. C., 1190.9, comprovat a l'autògraf. A la impremta de Buenos Aires, en la 1.ª ed., l'*audacia doctorum* ho canvià, amb zel vulgaritzador, en *atropellat*. — ⁴ I aquest bé podria resultar d'un **atrotinyat* o *-illat* paral·lel, alhora per acció fonètica i la del sinònim *atontit*. — ⁵ Un sard logud. *attutinare*, *-uttinare* 'espesseir-se' («farsi folto, detto dell'erba», Hubschmid, *ZRPb*. LXXIV, 528), qui sap si també ens duu cap aquest *atrotinat* a base de la idea de 'grosser, gruixut'. — ⁶ *Atromisat* per *atònit* hapax d'una poesia de cap a 1500 recollida per AlCM; ¿es alguna cosa més que una falta de lectura per **atronitat* o *atominat*? — ⁷ Lexicògrafs següents semblen demostrar també un coneixement o aprovació personal d'aquest sentit: el menorquí Febrer i Cardona, que ho degué escriure no gaire més tard, dóna el mateix, i també amb *u*, però amb equivalència francesa i nova sinonímia llatina: «*atrutinat*, *-inar*: injurier, outrager, infamare» (p. 66); Labèrnia manté aquest sentit únic en totes les eds., i ho escriu amb *o*, segons el seu parlar nadiu: «abandonar II», el qual explica com «dir fàstics o paraules afrontoses, *denostar*». El DBal. (que en general no fa gran cas de dicc. anteriors) també dóna encara «denostar».

Atruquejar, V. *trucar* *Atsecaiar* o *es-secaiar*, mall. V. *secall* (SEC) *Àtsia*, men., probt. de *panolla dàcia* (*daqsíya*), V. *dacsa* *Atsurs*, V. *surt*, *ensurt* (SORTIR) *Atuar*, *atucar*, *atudar*, V. *atuir*.

ATUELL, 'estri, eina', especialment 'el que s'usa com a recipient d'un líquid', mot generalitzat en els temps recents i abans només usat localment en comarques del Nord del Principat; antigament, i encara avui en terres valencianes, el trobem en les formes *artifell*, *tifell*, *atífells*, i amb el sentit d'estris en general, efectes usuals i objectes de poc valor, com cascavells o picarols; probablement d'un **ARTIFÍCULUS* degut a un encreuament dels sinònims llatins ARTE-FACTUM i ARTICULUS; com que *atuells* es forma molt més moderna, i d'extensió primitivament molt localitzada, deu ser alteració d'*atífells*, segurament per influència d'un altre mot, que és versemblant que fos el castellà antic i clàssic *atuendos* 'utensilis' 'aparells', d'origen independent: un castellanisme **atuens* es degué usar en català i, d'un compromís entre *atífells* i aquest mot, ressaltar-ne *atuells*. □ 1.ª doc.: *tifell* 'picarol, cascavell',